

FICHE “Krachtnet (Howest)”

IDENTIFICATIE

Organisatie: Howest, de Hogeschool West-Vlaanderen

Project/initiatief: Krachtnet, tool ter preventie van sociaal isolement bij ouderen (in ontwikkeling)

Sector: de ruime welzijns-, gezondheids-, onderwijs- en werksector

Werkingsgebied:

Samenwerkingsverband tussen:

Contactadres: Sint-Jorisstraat 71, 8000 Brugge

Startjaar: 2014

Contactpersoon: naam: Chris Mestdagh
adres: Sint-Jorisstraat 71, 8000 Brugge
tel: +32 (0)50 33 32 68
mail: chris.mestdagh@howest.be
website: www.howest.be/sociaalwerk

OMSCHRIJVING

Aanleiding: Wat was de aanleiding om dit initiatief/project op te starten?

Met Krachtnet ontwikkelt Howest een digitale tool die zorg- en dienstverleners kan ondersteunen bij het in kaart brengen van het sociaal netwerk van ouderen. Op deze manier wenst ze een participatieve en empowerende bijdrage te leveren tot preventie van sociaal isolement bij ouderen in een omgeving van vermaatschappelijking van de zorg. De ontwikkeling van deze tool kadert in het projectmatig wetenschappelijk onderzoek ‘ISO-WEB’.

Recente studies toonden het belang aan van de component van het sociaal isolement bij ouderen. Zo is er bijv. de studie van de Koning Boudewijnstichting waaruit bleek dat 23% van de bevroegden zich in sociaal isolement bevindt. (KBS, 2012, pagina 6). Maatschappelijke tendensen zoals de individualisering, een vermindering van de traditionele zorgnetwerken en de rationalisering van de professionele zorg worden hier als mogelijke oorzaken aangegeven.

Bij het streven naar het zo lang mogelijk thuis laten wonen van de ouderen op basis van de nog aanwezige competenties, en vanuit het standpunt van een geïntegreerde aanpak, dient voldoende aandacht besteed te worden aan de (mogelijke) problematiek van sociaal isolement. Onder sociaal isolement verstaan we “het ontbreken van ondersteunende relaties in het persoonlijke leven” (Machielse, 2011) Onderzoek toont aan dat een ontoereikend sociaal kapitaal, minstens een even belangrijke risicofactor is voor overlijden als roken, obesitas en luchtvervuiling (Vandenbroucke S, 2012). Informele hulp door het sociale netwerk (familieleden, vrienden en burens) blijkt minstens even belangrijk als formele zorg (Declercq, et al., 2009) (Verte, 2013).

update november 2016

Uit ervaringen van bestaande initiatieven zoals bv. zorgnetwerken (Deroo,2013), telefoonsterren (Coppens, 2013) edm. blijkt dat één telefoontje per week of één bezoeken per maand sociaal isolement niet tegengaat. Er is nood aan aanvullende en versterkende initiatieven die binnen een integrale aanpak met thuiszorginitiatieven, woonzorginitiatieven en vrijwilligersinzet een preventieve aanpak kunnen garanderen. Belangrijk hierbij is het vertrekken vanuit de oudere zelf en de aanwezige krachten en hulpbronnen te versterken.

Vanuit de empowermentgedachte kan een proces afgelegd worden met een meerwaarde op het (meer) benutten van het sociaal netwerk van de oudere (Scheffers, 2010). Uit onderzoek in Nederland (Machielse, 2011) rond deze interventiepraktijk blijkt echter dat niet alle interventies effectief zijn. Dit heeft te maken met de relatieve onzichtbaarheid en heterogeniteit van de doelgroep. Door gebruik te maken van een typologie van sociaal geïsoleerde ouderen wordt duidelijk welke resultaten mogelijk zijn bij verschillende categorieën.

Doelstellingen

De centrale doelstelling is het ontwikkelen van een tool ter ondersteuning van een sociaal netwerkmethodiek met bijhorend draaiboek, gebruik makend van bestaande methoden en instrumenten. Deze methoden zijn huisbezoeken, sociale anamnese, sociaal netwerkanalyse. De instrumenten zijn: ecogram en genogram.

Meerwaarde van dit instrument is dat ze participatief en empowerend werkt. Het gaat niet enkel om het ontdekken en het aanspreken van de nodige hulpbronnen maar er wordt ook rekening gehouden met de bevorderende en belemmerende factoren in de persoon zelf. Via empowerment kan de zelfregie van de cliënt bevorderd worden om zijn/haar sociaal netwerk te versterken.

Doelgroep

Gezien ons preventief opzet zijn ouderen in dreigend en situationeel isolement een interessante doelgroep binnen deze nieuwe typologie:

- ouderen die door omstandigheden of gebeurtenissen in een sociaal isolement dreigen terecht te komen bv. ouderen die na ziekenhuisopname (bv. PAAZ of geriatrie) terug naar huis moeten (dreigend isolement)
- ouderen die door omstandigheden of gebeurtenissen in een isolement zijn geraakt (bv. ouderen krijgen prothese, zijn minder mobiel, komen niet meer naar het ontmoetingscentrum) (situationeel isolement)

Korte beschrijving van de werking

Het projectmatig wetenschappelijk onderzoek ISO-WEB biedt via actieonderzoek een antwoord op de vraag hoe sociaal isolement bij ouderen via een sociaal netwerkmethodiek kan worden tegengegaan. Dit preventieproject zal een digitaal instrument ontwikkelen, door het hertalen en uittesten van bestaande methoden en technieken, om zo te komen tot een

update november 2016

tool ter ondersteuning van de sociaal netwerkmethodiek. Vermaatschappelijking van de zorg en empowerment van de doelgroep staan hierbij centraal.

Studenten sociaal werk worden betrokken door hen een deel van het verkennend literatuuronderzoek te laten doornemen, alsook door het interviewen van een aantal senioren via de sociaal netwerkmethodiek.

STAND VAN ZAKEN

De literatuurstudie, het verkennen van de mogelijkheden, het interviewen van senioren en het testen van een papieren prototype zijn achter de rug. De volgende stap is de ontwikkeling van een digitale tool die door praktijkwerkers gebruikt kan worden om het netwerk van senioren met een potentieel risico op sociaal isolement in kaart te brengen en het testen hiervan in de praktijk. Zowel het in kaart brengen van het (slapend en werkend) netwerk, alsook het activeren van het slapend netwerk en het ontwikkelen van nieuwe acties, worden samen met de senior uitgewerkt.

Visie op vermaatschappelijking

Zoals hierboven reeds vermeld is de meerwaarde van het instrument dat ze participatief en empowerend werkt. Het gaat niet enkel om het ontdekken en het aanspreken van de nodige hulpbronnen, maar er wordt ook rekening gehouden met de bevorderende en belemmerende factoren in de persoon zelf. Via empowerment kan de zelfregie van de cliënt bevorderd worden om zijn/haar sociaal netwerk te versterken. Het instrument maakt het bovendien mogelijk dat het 'krachtnet' gemakkelijk van de ene hulpverlener naar de andere overgedragen kan worden, mits toestemming van de oudere.

update november 2016